

Аналіз категорії безсмертя у працях Мігеля Унамуно: філософія буття, епістемологія і релігійне мислення

Поняття безсмертя

Безсмертя – одна з найважливіших категорій для Унамуно – реалізується впродовж всієї його творчості, постаючи у широкій гамі варіацій: бажання особистого безсмертя як виявлення волі до впевненості у власному бутті (боротьба за виживання), безсмертя матримоніальне (родина та батьківство), безсмертя соціальне (потяг до визнання), переселення духу шляхом створення художнього твору (увіковічення автора в читачеві та читача у творі) та релігійний вимір проблеми (конфлікт між душею та воскресінням плоті).

Безсмертя особисте (безсмертя душі)

Жага до безсмертя розглядається Унамуно як ірраціональний імпульс, що є породженням сфери почуттів та афектів, яка протистоїть розумінню кінцевості буття, керованому розумом. Як і для Ніцше, життя для Унамуно є ворогом раціонального. Цей ірраціональний імпульс виникає як виявлення людської волі...

Унамуно вбачає у вченнях Канта й Спінози зусилля, спрямоване на те, щоб віднайти таку форму світогляду, яка відкриває двері надії. Нестримне потяг до безсмертя, у цьому розумінні, є одним з виявів волі людини до продовження свого буття.

Зведення буття до прагнення безсмертя у розумінні Унамуно пов'язує між собою етапи в історії філософії, яка, таким чином, перетворюється у постійне протистояння між розумом (усвідомлення того, що ми істоти біологічні і прямуємо природнім шляхом до знищення) і життям (пристрасне бажання жити вічно, так би мовити, бажання нашого серця, не більше).

Справжня ж суть людини полягає у примиренні нею цих двох полюсів: пристрасного бажання безсмертя, і, водночас, усвідомлення того, що розум правий, заперечуючи потяг до вічного життя...

Безсмертя соціальне (шляхом визнання)

У розумінні Унамуно спроба досягти безсмертя призводить до пошуку усіляких форм, спроможних подовжити буття. Однією з цих форм, що уможлиблює відновлення життя після смерті є визнання, слава, які дозволяють нам існувати в пам'яті інших. Ця форма безсмертя породжує численні протиріччя. Намагання стати єдиним, неповторним, змусити інших залежати від мене і наслідувати мене, на думку Унамуно, має узгоджуватися своїми межами з навколишнім світом - адже і інші прагнутимуть чинити так само. Має узгоджуватися, але не узгоджується. Бажання залишити по собі слід, перемогти будь-якою ціною, відбувається тільки за рахунок інших. Унамуно, таким чином, розглядає людське суспільство з точки зору розподілу влади...

Життєві сценарії (та пов'язана з ними тема смерті), зображені у художніх текстах Унамуно

Вже у перших своїх оповіданнях Унамуно з пристрасстю змальовує людське життя у всьому його розмаїтті. Його художні твори – змінюючі одну одну мізансцени, в яких автор завжди виводить повчання етичного чи філософського гатунку. На відміну від інших мислителів, його творчість не є сумішшю наративу та ідеології. Але й не можна стверджувати, що Унамуно як літератор зосереджений лише на бажанні приголомшити поетичною майстерністю; письменницькі його прагнення зумовлені більше смислом, ніж формою. Хоча його твори і не є безпосередньою ілюстрацією філософських ідей, його спроби окреслити життєві сценарії, можливості буття, безумовно пов'язані з авторським світоглядом, власною філософською системою...

Переклад на українську Кари Тетяни